

Список літератури: 1. *Тэпман Л.Н.* Риски в экономике: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. В.А. Швандара. – М. ЮНИТИ-ДАНА, 2002. 2. *Хозяйственный риск и методы его измерения.* / Бачкай Т., Месена Д., Мико Д. и др. -М.: Экономика, 1979. - 184 с. 3. *Гранатуров В.М., Шевчук Л.Б.* Ризики підприємницької діяльності: Проблеми аналізу. – К.: Зв'язок, 2000. – 149 с.

М.В. Маслак, аспірантка, м. Харків, НТУ «ХПІ»

ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ: ФАКТОРИ ВПЛИВУ

Сучасний розвиток світової економіки визначається рівнем технологічного оновлення базових галузей економіки. Це передбачає зменшення ролі сировинних і низько-технологічних секторів економіки та пріоритетну підтримку високотехнологічних та інноваційних виробництв. У таких умовах моральна застарілість вітчизняного обладнання та незначна частка високих технологій у промисловому виробництві суттєво впливає на зниження рівня міжнародної конкурентоспроможності підприємств провідних галузей національної економіки. В умовах загальної соціально-економічної кризи перед Україною особливо актуальним постає питання активізації трансферу технологій у вітчизняному машинобудівному комплексі. Адже машинобудування — одна із найважливіших галузей національної економіки України, яка визначає стан економічного та технологічного розвитку країни у цілому.

З метою подолання проблем у розвитку трансферу технологій та технологічного переоснащення національної економіки доцільно зосередити увагу на виборі стратегії трансферу технологій [1-3]: комерціалізації вітчизняних винаходів або купівлі успішних технологій за кордоном. На нашу думку, перша стратегія має більші переваги, оскільки спирається на власний науковий потенціал і дозволяє отримувати надприбутки за рахунок унікальності технології на світовому ринку. Проте для її практичної реалізації необхідно розв'язати низку питань, які не дозволяють в існуючих організаційно-економічних умовах успішно втілювати необхідні стратегічні

заходи.

Серед чинників, які перешкоджають створенню системи трансферу вітчизняних технологій у машинобудуванні доцільно виокремити сукупність факторів, які за сферою впливу слід поділити на внутрішні та зовнішні (табл.1).

Таблиця 1

Чинники, що стримують комерціалізацію вітчизняних технологій

№	Внутрішні	Зовнішні
1	відсутність власних коштів, необхідних для виготовлення наукомісткої продукції	низький рівень централізованого фінансування інноваційних розробок
2	застаріле технологічне обладнання, що не дозволяє впроваджувати деякі прогресивні сучасні технології	високі процентні ставки за користування кредитами, неефективна амортизаційна політика та недостатнє податкове стимулювання інновацій
3	неготовність керівництва та персоналу до інноваційних перетворень	високий рівень економічного та фінансового ризику інновацій
4	недостатній рівень знань і досвіду роботи у сфері науково-технічних розробок, нестача кваліфікованого персоналу у цій сфері	обмеженість та недостатній рівень розвитку інститутів підтримки та розвитку інноваційної діяльності, закриття великої кількості науково-дослідних інститутів та дослідно-конструкторських бюро
5	відсутність належних механізмів моніторингу та оцінки ринкових тенденцій;	низький рівень попиту на інноваційні розробки в середині країни, внаслідок низької купівельної спроможності
6	недосконалість систем збуту та маркетингу	недостатньо повна законодавча та нормативно-правова база
7	спеціалізація наукових установ, які Україна отримала у спадок, не завжди відповідає національним пріоритетам розвитку; переорієнтація наукових досліджень потребує значних коштів і часу	ліберальна політика держави щодо імпорту наукоємної продукції, значна кількість якої потрапляє на ринок без відповідних сертифікатів і сплати відповідних податків, що ставить українських виробників у нерівні умови

Отже, до основних внутрішніх факторів можна віднести відсутність власних коштів, застаріле технологічне обладнання та недостатній рівень досвіду; до основних зовнішніх факторів належать низький рівень централізованого фінансування інноваційних розробок, високі процентні ставки за користування кредитами, неефективна амортизаційна політика та недостатнє податкове стимулювання інновацій.

Основним зовнішнім фактором впливу на трансфер технологій є державна політика, що має бути спрямованою на збереження та подальший

розвиток технологічно розвинених галузей економіки.

На основі систематизації існуючих підходів щодо державної підтримки трансферу технологій нами пропонується система стимулюючих заходів для машинобудівної галузі (табл. 2).

Таблиця 2

Державні заходи у сфері стимулювання трансферу технологій у
машинобудуванні України

Сфера державної політики	Заходи державної підтримки
Інноваційна політика	Розробка та вдосконалення законодавчо-нормативної бази у сфері інноваційної діяльності та трансферу технологій
	Розширення та модернізація інформаційної інфраструктури
	Введення реєстрації зовнішньоекономічних договорів про передачу технологій із здійсненням контролю за антиконкурентними діями
	Закріплення порядку визначення верхніх меж роялті для різних сфер діяльності
	Забезпечення стійких зв'язків між науковим і виробничим середовищем, створення системи комерціалізації наукових результатів, отриманих за рахунок коштів державного бюджету, визначення умов виплати винагороди творцям об'єктів інтелектуальної власності, тощо
	Фінансове забезпечення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, що здійснюються підприємствами машинобудування для виготовлення нової продукції, стимулювання ринку венчурного капіталу
Податкова політика	Розширення переліку податкових пільг для машинобудівних підприємств, що створюють наукомістку продукцію
	Зменшення бази оподаткування витрат, що спрямовуються на створення основних засобів і модернізації устаткування машинобудівних підприємств
	Звільнення від оподаткування витрат машинобудівних підприємств на проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт
Експортно-імпортна політика	Вироблення державної програми підтримки пріоритетних високотехнологічних галузей з урахуванням їх сумісності з умовами СОТ, використання можливих перехідних періодів вступу договорів СОТ у силу, а також інструментів, що пропонуються в угодах СОТ: митних тарифів, антидемпінгового або компенсаційного мита, квоти на імпорт для збереження рівноваги платіжного балансу, надзвичайні дії у разі імпорту окремих товарів, використання зон вільної торгівлі та ін.
Інвестиційна політика	Залучення коштів від іноземних інвесторів та використання потенціалу залучення світових ТНК у розвиток трансферу технологій в Україні.

Таким чином, фактори впливу на трансфер технологій машинобудівного підприємства поділяються на внутрішні та зовнішні, які в свою чергу складають макро-, мікро- та мезорівень.

Кожна з виділених груп факторів впливає на процес трансферу технологій машинобудівного підприємства, проте ступінь їх впливу різна. Так, загальний макроекономічний стан держави формує умови функціонування галузі в цілому та її інноваційно-інвестиційну активність. Стан та розвиток галузі визначають можливості здійснення інноваційно-інвестиційної діяльності окремого машинобудівного підприємства, виходячи з його внутрішніх потреб та наявних ресурсів. Тобто, чинники макrorівня опосередковано впливають на інноваційно-інвестиційну діяльність підприємства, а мезо- та мікрорівнів – безпосередньо.

Список літератури: 1. *Лащик І. І., Кондрат І. Ю.* Інноваційна діяльність як складова розвитку машинобудівних підприємств в умовах антикризового управління / І.І.Лащик, І. Ю.Кондрат // Економічний простір. Збірник наукових праць – 2009. – № 23/2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2009_23/2/laschik.pdf. 2. *Романенко В.А.* Інноваційна діяльність у машинобудівному комплексі України [Текст]/В.А.Романенко//Проблеми науки.–2007.–№6.–С.17-23. 3. *Федулова Л.І., Александрова В. П., Бажал Ю. М. та ін.* Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика [Текст]: монографія / Федулова Л.І., Александрова В.П., Бажал Ю.М. та ін.; Ін-т економ. прогнозування. – К. : Основа, 2005. – 550 с. – ISBN966-699-117-9. 4. *Mahdjoubi D.* The Linear Model of Technological Innovation: Background and Taxonomy [Електронний ресурс] / Mahdjoubi D. – Режим доступу: <http://www.gslis.utexas.edu/~darius/04-Linear%20Model.pdf>. 5. *Yates A.* What drives technology development? [Електронний ресурс]/ YatesA.–Режим доступу:http://www.ieaust.org.au/policy/speeches_by_year20.html. 6. *Freeman C.* The Economics of Industrial Innovation / Freeman C., Soete L. – London: Pinter, 1999 – 470 p. 7. *Peterson D. J.* New Forces at Work in Mining: Industry Views of Critical Technologies. [Електронний ресурс] / Peterson D. J., La-Tourrette T., Bartis J. T. – RAND Report, 2001. – 92 p.– Режим доступу: www.rand.org/pubs/monograph_reports/MR1324. 8. Oslo Manual. Proposed guidelines for collecting and interpreting technological innovation data [Електронний ресурс]. – 52p.– Режим доступу: http://www.belspo.be/belspo/stat/meth/acrobat/Oslo_e.pdf.

Ю.А. Олійник, аспірант

С.А. Мехович, проф. кафедри економічного аналізу та обліку НТУ «ХП»

ОЦІНКА ТЕНДЕНЦІЙ В ІНВЕСТИЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Інвестиції як економічна категорія виконують низку найважливіших функцій, без яких неможливий поступальний розвиток економіки будь-якої держави. Інвестиції, будучи найважливішою економічною категорією, відіграють вагомую роль як на макро-, так і на мікрорівні, в першу чергу для